

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗΣ

Η Ιερά Μητρόπολις Ίμβρου και Τενέδου

- Συνοπτική ιστορική αναδρομή στους σημαντικότερους σταθμούς της Εκκλησιαστικής, Επισκοπικής, κοινωνικής, κοινοτικής και εκπαιδευτικής οργάνωσης της
- Η κανδήλα της Ρωμιοσύνης παραμένει ακοίμητη στη μαρτυρική νήσο

Η νήσος Ίμβρος ευρίσκεται στο στόμιον των στενών των Δαρδανελίων. Βρέχεται από το θρακικό πέλαγος και γειτονεύει με τις νήσους Τένεδο, Σαμοθράκη και Λήμνο. Η ονομασία της νήσου προέρχεται από τον Καρικό θεό Ίμβραμο, ο οποίος εταυτίζετο με τον Ερμή. Πρώτοι δε κάτοικοι της νήσου ήσαν οι Έλληνες Κάρες.

Η Ίμβρος από του Ε΄ αιώνας π.Χ. και μέχρι των ρωμαϊκών χρόνων, το έτος 197 μ.Χ., παρέμενε κληρουχία των Αθηναίων, οι οποίοι συνέχιζαν την παρουσία τους και κατά τους πρώτους βυζαντινούς χρόνους. Οι βυζαντινοί αυτοκράτορες εχρησιμοποιούσαν την Ίμβρο ως τόπο εξορίας επιφανών προσώπων. Κατά δε την περίοδο της Δ΄ Σταυροφορίας η Ίμβρος περιήλθε υπό την κυριαρχία των Παπικών Σταυροφόρων, κατόπιν πάλι ευρέθη πάλι υπό την εξουσία των βυζαντινών.

Μετά την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως η Ίμβρος υπετάγη στους αλλόθρησκους Οθωμανούς, αλλά η διοίκησή της ανετέθη στον Ίμβριο Μιχαήλ Κριτόβουλο. Μετά από πέντε αιώνες Οθωμανικής σκληράς κυριαρχίας η νήσος Ίμβρος, κατά την περίοδο 1914-1923, διετέλει υπό ελληνική κυριαρχία. Από δε του έτους 1923 και μέχρι σήμερα, δια της συνθήκης της Λωζάνης, ευρίσκεται και πάλι εντός των ορίων της τουρκικής επικράτειας και υπάγεται διοικητικώς στο νομό των Δαρδανελίων, ως μια των υποδιοικήσεων του.

Κατά τον ΙΘ΄ αιώνα και μέχρι σήμερα τα γνωστά χωριά της νήσου Ίμβρου είναι τα εξής: Κάστρον ή Χώρα της Ίμβρου, Σχοινούδιον, Παναγία, Ευλάμπιον, Άγιοι Θεόδωροι, Αγρίδια και Γλυκό. Ο Δήμαρχος της νήσου μέχρι το 1970 ήταν Έλλην ομογενής, καθώς και οι πρόεδροι των χωριών, αλλά στις μέρες μας οι κάτοικοι της Ίμβρου είναι ελαχιστότατοι ώστε είναι αδύνατον να εκλέξουν τους κοινοτικούς τους άρχοντες, οι οποίοι προέρχονται από τους εποίκους που μετέφερε η τουρκική κυβέρνηση για ν΄ αλλοιώσει την δημογραφική σύνθεση της νήσου. Οι κάτοικοι της μέχρι το 1923 ανήρχοντο κατά προσέγγιση περίπου στους 6.500, αλλά έκτοτε σταδιακά μειώνεται ο αριθμός τους. Το 1970 ήταν 2.621, το 1979 ήταν 1.120, το 1986 ήταν 556 και το 1993 450. Σήμερα ανέρχονται μόλις στους 200 μόνιμους κατοίκους. Όσον αφορά την εκκλησιαστική οργάνωση της νήσου, πρέπει να σημειώσουμε ότι καθίσταται δύσκολος ο επακριβής καθορισμός

της χρονολογίας της διαδόσεως του Χριστιανισμού της Ίμβρου. Άλλοι ιστορικοί αναφέρουν ότι ο Χριστιανισμός διεδόθη στη νήσο κατά τον Β΄ αιώνα, άλλοι δε κατά τον Ε΄.

Κατ' αρχάς η Ίμβρος φαίνεται ότι ήταν απλή εκκλησιαστική κοινότητα η οποία υπήγετο στην δικαιοδοσία της Επισκοπής Λήμνου. Έπειτα εμφανίζεται να αποτελεί με τη Λήμνο ενιαία Επισκοπή. Κατά τα έτη 1010-1020 η Ίμβρος εκκλησιαστικώς εμφανίζεται ως Πατριαρχική Εξαρχία και διοικείται δια Πατριαρχικού Εξάρχου, κληρικού ή λαϊκού, μέχρι του ΙΔ΄ αιώνας. Στα επόμενα έτη μεσολάβησε η λατινική κυριαρχία.

Το έτος 1321 η Ίμβρος απαντάται στις ιστορικές πηγές ως συνηθωμένη με την Αρχιεπισκοπή Λήμνου μέχρι και το 1397. Από δε του ΙΕ΄ αιώνας και εξής η Ίμβρος αναφέρεται ως ανεξάρτητη Μητρόπολις του Οικουμενικού και Πατριαρχικού Θρόνου της Κωνσταντινουπόλεως και από το 1923 προστέθηκε σ' αυτή και η νήσος Τένεδος. Μέσα στην Τουρκική επικράτεια η Μητρόπολις Ίμβρου και Τενέδου αποτελεί μια εκ των τεσσάρων εν ενεργεία (με ποιμνίο) Μητροπόλεων του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η έδρα της Μητροπόλεως ευρίσκεται αρχικά στο χωριό Κάστρον, οπότε στις αρχές του 20^{ου} αιώνας μεταφέρθη στο νεόδμητο κτίριο της Μητροπόλεως στην κοινότητα Παναγίας, όπου εδρεύει μέχρι και σήμερα.

Κατά την δεκαετία του 1930 στη νήσο υπήρχαν εννέα μονές ή μονύδρια, εκ των οποίων τέσσερα υπήγοντο στην Μητρόπολη Ίμβρου, τα άλλα τέσσερα στο Άγιον Όρος και το ένα στο Όρος Σινά, ως μετόχια αυτών. Λειτουργούσαν επίσης οκτώ ενοριακές εκκλησίες και σε ολόκληρη τη νήσο υπήρχαν περίπου 280 εξωκλήσια. Περί τα μέσα της δεκαετίας του 1950 στην Ίμβρο υπήρχαν 10 ενορίες και περίπου 232 εξωκλήσια.

Όσον αφορά την εκπαίδευση στην Ίμβρο πρέπει να σημειώσουμε ότι μέχρι τις αρχές του 19^{ου} αιώνας δεν πρέπει να υπήρχε πλήρες και οργανωμένο σχολείο στη νήσο. Από το 1851 αρχίζει η ίδρυση σε διάφορα χωριά της νήσου σχολείων της δημόδους παιδείας. Παραλλήλως ιδρύθη το έτος 1874 η ελληνική σχολή, η οποία ελειτούργησε μέχρι και το 1927, ενώ σε ορισμένες περιόδους λειτουργούσε και ως τετρατάξιο Γυμνάσιο. Σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα του έτους 1907, που εκδόθηκαν από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, στην Ίμβρο λειτουργούσαν 8 εκκλησίες, 15 Ιερείς, 12 διδάσκαλοι, 3 διδασκάλισσες, 670 μαθητές και 400 μαθήτριες.

Κατά τα έτη 1912-1923 στην Ίμβρο λειτουργούσαν τα εξής σχολεία: Παναγία: 4 τάξεις και ιδιαίτερο νηπιαγωγείο. Ένα παρθενιαγωγείο και μια κεντρική Ελληνική σχολή. Γλυκό: 1 σχολείο μικτό, με 4 τάξεις. Αγρίδια: 1 τετρατάξιο σχολείο. Ευλάμπιον: 1 νηπιαγωγείο. Σχοινούδιον: 1 δημοτική σχολή με 6 τάξεις. Άγιοι Θεόδωροι: 1 μικτό, τετρατάξιο σχολείο.

Το έτος 1923 η Ίμβρος και η Τένεδος εδόθησαν στην Τουρκία με την υπογραφείσα συνθήκη της Λωζάνης, η οποία στα άρθρα 40 και 41 διασφάλιζε τα της εκπαίδευσως των κατοίκων στις δύο νήσους και όριζε ότι οι μη μουσουλμανικές κοινότητες στην Τουρκία ιδρύουν σχολεία, διοικούν και ελέγχουν οι ίδιες τα εκπαιδευτικά ιδρύματά

τους και διδάσκουν σ' αυτά την μητρική τους γλώσσα. Η τουρκική κυβέρνηση στη συνέχεια επέβαλε ως υποχρεωτική την διδασκαλία της τουρκικής γλώσσας στα μειονοτικά σχολεία.

Τέσσερα έτη μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης, δηλαδή κατά το έτος 1927, η τουρκική εθνοσυνέλευση εψήφισε νόμο σύμφωνα με τον οποίο (άρθρο 14^ο) ορίζεται «ότι η εκπαίδευση γίνεται στην τουρκική και είναι γενική, δωρεάν και άθρησκη». Τα δε μαθήματα των Ελληνικών και Θρησκευτικών έπρεπε να διδάσκονται ιδιαίτερος, μια μόνο ώρα την εβδομάδα. Συνέπεια του παραπάνω νόμου, ήταν να καταργηθούν οι κοινοτικές σχολές της νήσου και η αναστολή της λειτουργίας της κεντρικής σχολής Ίμβρου.

Από το έτος 1964 κατηργήθη η διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας, επαύθησαν οι Έλληνες διδάσκαλοι, εδημεύθησαν τα ελληνικά σχολικά κτίρια με τα έπιπλα και τα βιβλία τους. Κατά την ίδια περίπου δεκαετία η Τουρκική κυβέρνηση ίδρυσε στη νήσο μεγάλο αριθμό φυλακών όπου μεταφέρθησαν πολλοί βαρυποινίτες από τα έγκατα του Τουρκικού κράτους. Σήμερα ζουν στην Ίμβρο περίπου 200 Έλληνες και στην Τένεδο περίπου 20-30, ενώ οι Τενέδιοι κατά το 1923 ήταν περίπου 2.500.

Τέλος, αναφέρουμε ότι από το χωριό των Αγίων Θεοδώρων Ίμβρου κατάγεται ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος και ο αιδίμος Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ιάκωβος. Σήμερα μητροπολίτης Ίμβρου και Τενέδου είναι ο Ίμβριος κ. Κύριλλος.

Υ.Γ. Αφιερώνεται ευλαβώς στην Ιερά Μνήμη του εξ' Ίμβρου καταγομένου, αιδίμου Αρχιεπισκόπου Αμερικής Ιακώβου (Κουκούζη).